

תשובה על עבירות אלו, הרי הוא מתכפר אף בלא עולה, דהתניא,
 עבר על מצות עשה ושב, לא זו משום עד שמוחלים לו. אלא שמע
 מינה, שעיקר הכפרה היא בתשובה, והקרוב לדורון הוא בא.
 (תפארת ע"ל מ"י מכפר עולה לאחרי דורון סימ"ן).
 מביאה הגמרא סיוע ליברי רבא מזבירייתא: תניא נמי הכי, אמר
 רבי שמעון, תפארת למה באה. ומפסיקה הגמרא באמצע דברי רבי
 שמעון ותמחה, מה בכלל השאלה 'תפארת למה באה', הרי תפארת
 באה לבפר. ומשיבה הגמרא, אלא כך שאל רבי שמעון, למה תפארת
 באה לפני עולה. והשיב, למה הדבר דומה, הפרקליט – מלץ טוב,
 סניגורו שנגנב לפני המלך לרצות על אדם שסרח וחטא לפניו,
 שלאחר [שריצה הפרקליט, נגנב] דורון אחריו – נכנס אותו אדם
 לקבל את פני המלך כשדורון בידו. הרי מבואר בדברי רבי שמעון
 שעולה היא דורון בלבד.
 שנינו במשנתנו, כל הזבחים שזבחו שלא לשמן כשרים אלא שלא
 עלו לבעלים לשם חובה, חוץ מן הפסח ותפארת בו, שאם קרבו
 שלא לשמם פסולים לגמרי. שואלת הגמרא: פסח מנלן שאם קרב
 שלא לשמו נפסל.
 משיבה הגמרא: למדנו זאת ממה דכתיב (דברים טו א) 'שמור את הדש
 האביב ועשית פסח לה' אלהיך, ומכאן שצריך שהיה כל עשיותיו
 לשם פסח.
 שוב שואלת הגמרא: אשכחן – למדנו מהכתוב האמור דין שינוי
 קודש בפסח, אך שינוי בעלים בפסח מנלן.
 משיבה הגמרא: למדנו דין שינוי בעלים בפסח ממה דכתיב (שמות יב
 כ) 'ואמרתם זבח פסח הוא, ומכאן שצריך שתהא זביחה לשם
 פסח. ואם כתוב זה אינו ענין לשינוי קודש, שהרי כבר למדנו שינוי
 קודש בפסח מיועשית פסח' כמבואר לעיל, תנייהו לכתוב זה ענין לדין
 שינוי בעלים בפסח.
 שוב שואלת הגמרא: אשכחן – אכן למדנו מהכתובים האמורים
 שצריך לשחוט את הפסח לשמו ולשם בעליו למצוה, ואם נשחט
 שלא לשמם אינו עולה לשם חובה, אך לעכב מנלן – מנין לנו שדין
 'לשמו' מעכב בו, ואם שחטו לשם זבח אחר או לשם אדם אחר הוא
 פסול.
 משיבה הגמרא: אמר קרא, 'וזבחת פסח לה' אלהיך וגו', ומכאן
 שהוא צריך להיקרב לשם פסח. ומאחר שכבר למדנו דין לשמה
 מהדרשות הקודמות, בהכרח שבא כתוב זה ללמדנו שדין זה מעכב
 בו, ואם נשחט שלא לשמו הוא פסול.
 מתקורף לה רב ספרא על תירוצו זה, וכי האי' 'וזבחת פסח' להכי הוא
 דאיתא – לדין לשמה הוא בא, והרי האי' 'זבחת' מיבעי ליה לדרב
 נחמן, דאמר רב נחמן אמר רבה פר אבותי, מנין למותר פסח –
 לשה שהוקדש לשם פסח ונאבד והתכפרו בעליו בשה אחר, שלאחר
 שנמצא הוא קרב בתורת קרבן שלמים, שנאמר 'וזבחת פסח לה'
 אלהיך צאן ופקר'. והלא אי אפשר לפרש את הכתוב כפשוטו, שהרי
 אין פסח בא אלא מן הכבשים ומן העזים ולא מן הבקר. אלא מכאן
 למותר הפסח, שיהא קרב לדרב רבה מן הצאן ומן הבקר. ומאי
 ניהו, הלא הוא שלמים בלבד. שכן אין לך קרבן שקרב מכל סוגי
 הצאן והבקר בין מזכרים ובין מנקבות אלא שלמים בלבד. ומאחר
 שכתוב זה נדרש לדין מותר הפסח, אי אפשר לדורשו על דין לשמה,
 ואם כן מנין לנו שהוא מעכב בפסח.
 מתרצת הגמרא: אלא אמר רב ספרא, הכתוב 'וזבחת פסח' אכן
 נדרש לדרב נחמן, שמותר הפסח קרב שלמים. והכתוב 'שמור את
 הדש האביב ועשית פסח' נדרש למצוה בשינוי קודש, שכדי שיעלה
 לשם חובה צריך לשחוטו לשמו ולא לשם קרבן אחר. והכתוב
 'ואמרתם זבח פסח' נדרש בשינוי בעלים למצוה, שצריך לשחוט
 לשם בעליו ולא לשם אחרים. והוא שנאמר בהמשכו של כתוב זה
 'ואמרתם זבח פסח הוא' בא לעכב בין הפסח והקבא – שבין שינוי
 קודש ובין שינוי בעלים פוסל בפסח.
 שוב שואלת הגמרא: אשכחן – הלא מ'ואמרתם זבח פסח' למדנו רק
 על זביחה, אך שאר עבודות הדם של קבלה הולכה וריקה, מנלן
 ששינוי פוסל בהן.

מתרצת הגמרא: מקובץ לא מכפרא מקופיא מכפרא – אין
 החטאת מכפרת על עבירות העשה כפרה קבועה, אלא רק כפרה
 הצפה ובאה מאלוה. לפיכך אם נשחטה החטאת על מי שמחויב עולה
 אינו נחשב בר כפרה בחטאת זו, והרי היא כשירה. שכן מאחר שכבר
 הפריש אותו אדם עולה על העשין שבידו, אינו מתכפר עליהם
 בחטאת שאין כפרתה אלא מקופיא, שהרי עתיד הוא להתכפר עליהם
 כפרה קבועה בעולתו. אבל אם עדיין לא הפריש עולה על העשין
 שבידו, ראוי הוא להתכפר עליהם מקופיא על ידי חטאת, ועל כן הוא
 נחשב לבר כפרה בחטאת, ואם נשחטה החטאת לשמו היא פסולה.
 איסור זריקה שלא לשמה אפילו לאחר שחטתה שלא לשמה: ואמר
 רבא, עולה ששחטה שלא לשמה, אסור לזרוק דמה שלא לשמה,
 אלא יש לזרוק לשמה.
 מפרש רבא את מקור איסור זה: איבעית אימא קרא, איבעית אימא
 סברא. איבעית אימא שמקור האיסור הוא ממה שנאמר בקרא
 (דברים כג דב), 'מוצא שפתיך תשמור וגו' ועשית פאשר נדרת לה'
 אלהיך נדבה. שכן ישנם שני סוגי קרבות שאדם מחייב את עצמו.
 שאם אמר בלשון 'הרי עלי קרבן' הרי זה נדר, ואם לאחר שהקדיש
 בהמה לנדרו אבדה או מתה הרי הוא חייב באחריותה, ועליו להביא
 אחרת תחתיה. אבל אם אמר 'הרי זו לקרבן' מיד היא מתקדשת
 בקדושת מזבח, ואם מתה או אבדה אינו חייב באחריותה. ולפי זה
 הכתוב האמור לכאורה תמה, מדוע התחיל הכתוב בלשון נדר וסיים
 בלשון נדבה. אלא בהכרח כוונת הכתוב היא, שאם כמו שנדרת
 עשית והקרבתו לשמו יעלה לך הקרבן לשם נדרך, ואם לא תקריבנו
 לשמו יהיה כנדבה אחרת ולא יעלה לשם חובת הנדר הראשון. ומכך
 שקרא הכתוב לקרבן שנשחט שלא לשמו נדבה, למדנו שאסור
 לשנותו ולזרוק את דמו שלא לשמו, כשם שאסור לשנות בנדבה.
 איבעית אימא, סברא היא שאסור להמשיך ולשנות במחשבה
 הראייה של הקרבן, שכן משום השינוי בה בו, כל הני לישני בה
 ולילול – וכי משום ששינה בה פעם אחת במחשבת השחיטה יש לו
 להמשיך ולשנות בה במחשבת שאר העבודות. פריש פירקא – כפי
 שהובאו הדברים במלואם בתחילת הפרק (ב-ג).
 מביאה הגמרא מחלוקת אמוראים בשינוי בעלים לאחר מיתה: ואמר
 רבא, עולה שמתו בעליה, תפארת לאחרי מיתה על ידי היורשים, אם
 שחטה בשינוי קודש הרי היא פסולה מלעלות לשם חובת הבעלים,
 ויביאו היורשים עולה אחרת תחתיה. אבל אם נשחטה בשינוי
 בעלים, הרי היא כשירה ועולה לשם חובה, משום דאין בעלים לאחרי
 מיתה, שכן לאחר שמתו כבר אינם בעלים על הקרבן.
 ורב פנחס בריה דרב אמי אמר, יש בעלים לאחרי מיתה, שכן
 היורשים נחשבים לבעלי העולה.
 אמר ליה רב אשי לרב פנחס בריה דרב אמי, דוקא קאמר מר יש
 בעלים לאחרי מיתה, ובעי לאיתווי עולה אחרת – האם מה
 שאמרת יש בעלים לאחר מיתה' כוונתך לדין שינוי בעלים ממש,
 ואם נשחט הקרבן שלא לשם היורשים צריכים היורשים להביא קרבן
 אחר. או דלמא, דאי איבא כמה עשה נביה מכפרא – או שמא אין
 כוונתך לדין שינוי בעלים דווקא, אלא לומר שהיורשים נעשים
 בעלים על הקרבן ואם נשחט הקרבן לשמם מתכפרים בו על עבירות
 עשה שבידם. אבל גם אם לא נשחט לשמם אינם צריכים להביא
 קרבן אחר, שהרי הם לא נדרו כלום.
 אמר ליה רב פנחס בר אמי, דוקא קאמינא – בדווקא אמרתי שיש
 שינוי בעלים לאחר מיתה, שאם נשחט הקרבן שלא לשם היורשים
 הרי הם צריכים להביא קרבן אחר.
 דנה הגמרא בגדר כפרת עולה: ואמר רבא, עולה דורון היא. ואף
 ששינוי שחטא ממכרת על עשה, עיקר כפרת העשה היא על ידי
 תשובה, אלא שלאחר שכפרה בתשובה על החוטא בא דורון
 העולה לרצותו לפני הקדוש ברוך הוא.
 מוכיח רבא את דבריו, תיבי דמי – באיזה אופן יתכן שתכפר העולה,
 הלא ממה נפשך, אי דליבא – [אם לא עשה] תשובה על עבירות
 עשה שבידו, הלא עדיין רשע הוא, והרי נאמר (משלי כו ב) 'זבח
 רשעים תועבה', ואיך תכפר לו עולתו. ואי דאיבא – [ואם עשה]

משיבה הגמרא: הוֹאִיל וְגַלְי גַלְי – מכיון שגילה הכתוב ב'ואמרתם זבח פסח הוא' ששינוי קודש ושינוי בעלים פוסל בשחיטה, יש ללמוד מכך שהם פוסלים גם בשאר עבודות.

מביאה הגמרא שיטה נוספת במקור פסול שינוי קודש ושינוי בעלים בפסח: רַב אֲשֵׁי אָמַר, 'הוֹאִיל וְגַלְי גַלְי' לֹא אָמַרְינן, אֲלֵא בשאר [עבודות] בפסח מְגַלְן ששינוי קודש ושינוי בעלים פוסלים בהן, מהיקש למדנו זאת. הָהָרִי בְּתֵיב (ויקרא ז' ל) 'זאת התורה לעולה ולמנחה' וגו' וְלַחֲטָאת וְלֶאֱשֶׁם וְלַמְלוֹאִים וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים. וְתַנְיָא, 'קרבניהם' שנאמר בכתוב שלאחריו (שם לה) 'כִּי־זֶה צִוִּיתוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶת קַרְבְּנֵיהֶם', זֶה כְּבוֹד וּמַעֲשֵׂר וּפְסַח, שאף הם בכלל היקש 'זאת התורה'. נמצא שהקישו הַכְּתוּב את הפסח לְשִׁלְמִים. מַה שְּׁלָמִים בֵּין שִׁינוּי קוֹדֶשׁ בֵּין שִׁינוּי בְּעָלִים בְּעֵינֵן לְמִצְוָה – כשם שבשלמים יש מצוה להקריבם לשם זבח ולשם בעלים ואם לא הקריבם לשמם אינם עולים לשם חובה, אָף בַּל הזבחים ובכללם פסח בֵּין דִּין שִׁינוּי קוֹדֶשׁ בֵּין דִּין שִׁינוּי בְּעָלִים נאמר בהם לְמִצְוָה. ומעתה מיותרים הכתובים 'ועשית פסח' ו'ואמרתם זבח פסח' ללמדנו ששינוי קודש בכל העבודות ושינוי בעלים בשחיטה מעכבים בפסח ופוסלים אותו לגמרי. וּבְשִׁלְמִים – ושוב יש להקיש פסח לשלמים, להשוות דין שחיטה לדין שאר עבודות בפסח כשם שהן שוות בשלמים. מַה שְּׁלָמִים בֵּין זְבִיחָה בֵּין שְׂאֵר עֲבוֹדוֹת לֹא חֲלָקָת בְּהֵן לְמִצְוָה, שיש לעשותן לשמן ואם נעשו שלא לשמן אינם עולים

לשם חובה, אָף פְּסַח לֹא תִחְלֹק בּוּ בֵּין זְבִיחָה לְשְׂאֵר עֲבוֹדוֹת לְעַבְב, וכשנעשתה אחת מעבודותיו בשינוי קודש או בשינוי בעלים הרי הוא פסול לגמרי. (משום שְׂנֵאמַר הוּא בְּזִבְיחָה אֵינוֹ אֲלֵא לְעַבְב).

שוב שואלת הגמרא: אֲלֵא 'הוא' שנאמר לאחר 'ואמרתם זבח פסח' לְמַה לֵּי, הרי כבר למדנו שמחשבת שלא לשמה מעכבת בפסח מהיקש 'זאת התורה'.

משיבה הגמרא: כתוב זה נצרך לְפַדְתֵּינָא, נֵאמַר בְּפִסְחָה 'הוא' בְּשִׁחִיטָה לְעַבְב, ושינוי קודש ושינוי בעלים פוסלים בו. אֲמַל אֲשֶׁם שלא לשמו כשר, שכן לֹא נֵאמַר בּוּ 'הוא' אֲלֵא לְאַחַר הַקְטָרֶת אֵימֹרִין, וְהָרִי הוּא (האשם) עֲצֻמוֹ אפילו אִם לֹא הַקְטִירָה את הַאֵימֹרִין שלו כלל הוא בְּשֵׁר, על כן לא יתכן שהקטרה שלא לשמה תפסלנו.

דנה הגמרא במקור פסול חטאת שלא לשמה. שואלת הגמרא: חֲטָאת מְגַלְן – מנין לנו דין לשמה בחטאת.

משיבה הגמרא: למדנו זאת ממנה דְּבִתֵּיב (ויקרא ד' ל) 'וְיִשְׁחַט אֹתָהּ לְחֲטָאת', ומכאן שצריך שְׁתַּחֲא שְׁחִיטָה לְשֵׁם חֲטָאת.

שוב שואלת הגמרא: אֲשַׁבְּחֵן – הלא מכתוב זה למדנו רק על שְׁחִיטָה, אך קִפְלָה מְגַלְן – מנין לנו בה דין לשמה.

משיבה הגמרא: למדנו דין לשמה בקבלת דם החטאת, ממנה דְּבִתֵּיב בה